

PROTOKOLL

25.11.2024 nr 1.1-2/66

Eesti mereala planeeringu elluviimise töörühma koosolek

Algus kell 13.00, lõpp kell 14.30

Juhatas ja protokollis ruumilise planeerimise osakonna nõunik Lembe Reiman

Võtsid osa kohapeal (7):

Kalle Toomet, Eesti Linnade ja Valdade Liidu nõunik

Maili Roio, Muinsuskaitseameti allveearheoloogia nõunik

Kert Süsmalainen, Transpordiameti laevateede ja sadamate osakonna juhataja

Annika Malva, Siseministeeriumi pääste- ja ohutuspoliitika osakonna nõunik

Rene Hartõkainen, Politsei- ja Piirivalveameti valmisoleku ja reageerimise büroo rannikuvalve teenuse omanik

Liina Roosimägi, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ehituse tegevusõiguse talituse juhataja

Marju Keis, Keskkonnaagentuuri eluslooduse osakonna juhataja

Võtsid osa veebis (11):

Raine Viitas, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna juhtivspetsialist

Katrina Lang, Kliimaministeeriumi veesakonna nõunik

Reet Laos, Kliimaministeeriumi merendusosakonna peaspetsialist

Gert Kaju, Kaitseministeeriumi esindaja

Anastasiia Kovtun-Kante, Keskkonnaagentuuri keskkonnakasutuse osakond (Timo Torp asendaja)

Jaak Viilipus, Kliimaministeeriumi merendusosakonna juhataja

Eve Härm, Transpordiameti lennuliiklusteeninduse ja lennuväljade üksuse juhataja

Annika Mikomägi, Kliimaministeeriumi veesakonna peaspetsialist

Nikon Vidjajev, Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna meretuuleenergia nõunik

Natalja Šubina, Terviseameti keskkonnatervise osakonna nõunik

Märt Öövel, Keskkonnaameti looduskasutuse osakonna peaspetsialist

Puudusid:

Elering AS esindaja

Kultuuriministeeriumi esindaja

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna esindaja

Juures viibisid:

Laura Aljas, Muinsuskaitseameti esindaja töövari

1. Mereplaneeringu (edaspidi EMP) seire tutvustus

ReM Lembe Reiman:

EMP seire vajadus tuleneb planeerimisseaduse § 25 järgsesse planeeringu ülevaatusesse.

2023 oktoober- 2024 jaanuar viidi läbi 8 valdkondlikku fookusgrupi intervjuud eesmärgiga saada sisendit EMP asjakohasuse ja kitsaskohtade kohta, kokku osales 43 inimest.

Valdkonnad: planeerimine, kalandus ja vesiviljelus, taristu, turvalisus, looduskaitse ja maavarad, kultuur, transport.

Peamised järeldused intervjuude põhjal:

EMP asjakohasus: EMP oluline visiooni vaates, EMP (üldjoontes) asjakohane, EMP annab tuge ja on oluline tööriist kontrolliks (tegevusloa taotlus, suunised ja tingimused), mereala on planeeringuga nn lukus.

Uued tegevused ja teemad mis kaasnenud EMP rakendamise:

- Loamenetlusi palju juurde tulnud
- Vastutusvaldkondade muutused
- Julgeolek, merevõrkude turvalisus
- Taastuvenergeetika areng ja selle mõju merepõhja terviklikkusele
- Kalavarude vähenemine
- Kavas riigi poolt valmistada ette vesiviljelusala
- Vesiviljelus ja veekogude hea seisundi saavutamine

Vähem tähelepanu saanud valdkonnad:

- Maavarade kaevandamine merealal
- Kalapüük, reservalad ja teadmata tulevik
- Kaablite paigalduse ja kasutamisaegne tegelik mõju
- Hübriidoht, taristu kaitse, mis on tuulepargi omaniku ja mis riigi vastutus/kohustus
- Riigil puudub selge nägemus, kui palju meretuuleparke vaja 10, 20, 30 a pärast. Kuidas hinnata nende koosmõju?
- Sadamad ja rannajoone muutmine. Õiguslik segadus, erinevad tasemed

Teemad, mis EMP puudu või vähem käsitletud:

- Väärtuslikud merealad ja maavarad
- Kaitsealad, sh uued kaitsealad
- Tehissaared
- Füüsiline julgeolek, omaniku kohustused ja vastutus
- Ankrualadel tegevused
- Erasadamad
- Kliimamõjud
- Vesiviljelusalad

Erasektori huvi:

- Traalpüügi jätkumise huvi traditsioonilistel aladel
- Arendaja – tegelik arendaja vs projekti ettevalmistaja?
- Arendajate leidlikkus ehk JOKKitamine. Nt väikesadam ilma sõiduteeta, kas on muul vs kivid kuhjas.

Rahvusvaheline tasand:

Palju erinevaid koostöövorme, organisatsioone ja ühinguid, milles erinevad ametkonnad osalevad. Nt EU ühtne kalanduspoliitika, Baltic Wind Connector, BEMIP, navigatsioonivabadus, HELCOM, UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse jne.

EMP visiooni järgimine:

- Riiklik eesmärk ühtse suunana, igal tasandil
- Kõik oleksid teadlikud ja kaasatud
- Kõik osapooled peavad saama arenada ja koos eksisteerida
- Kuidas luua majanduslikku ja ökoloogilist kasu taristuprojektidega
- Kooskasutus
- Väikesadamate ehitus

Peamised väljakutsed:

- Kui palju tuuleparke ja tuulikuid mahub
- Tuulikud maismaa vs meri
- Sadamate ringmajandus ja kooskasutus
- Kliimamuutused ja muutuvad elupaigad
- Kaitsealad
- Vastutus ja julgeolek
- Mehitamata mereliiklus
- Merepõhja geoloogia ja elustik
- Õigusruum – millised on õigused kellelgi kusagil midagi teha

Kokkuvõtteks:

- Hea töövahend ja üldjuhul asjakohane
- Tänapäevane maailm teine kui oli planeeringu koostamise ajal
- Teadmatus, kas ja kuidas tegelikult realiseerub, mis mõjud avalduvad

2. 2024 a tegevuste ülevaade

ReM ruumilise planeerimise osakond, Lembe Reiman

- Mereala planeeringu eest vastutaja, ruumiline planeerimine, liigub ReMist 01.01.2025 MKMi. Poliitika kujundamine jääb MKMi, sh ÜRP ja EMP ja pooleli olevad REPid. Planeeringute järelevalve liigub loodavasse MaRu-sse.
- MSP seire – intervjuud
- PlanS VTKs mereala planeerimiseks õiguse andmine KOVidele – PlanS eelnõus, mis lähiajal kooskõlastusringile, praegu ei ole
- Rahvusvahelistes mereplaneerimise töörühmades osalemine – osaletakse Läänemere riikide mereplaneerijate töögrupis Helcom-Vasab MSP WG ja selle DATA alagrupis, EU liikmesriikide mereplaneerijate ekspertgrupis MSEG on MSP
- Rannikualade (piloot) teemaplaneering meri-maismaa seoste käsitlemiseks – käsitletakse ÜRPi koostamise raames

ELVL, Kalle Toomet

soov, et vähemalt 1 meremiili ulatuses oleks KOV õigus planeerida. Teemaks on ka merele ligipääsu tagamine.

Muinsuskaitseamet, Maili Roio

- väärtuslike veealuste maastike määratlemine - kavas mudeldamise jm tellimine, esitasime INTERREG projektitaotluse. Paleomaastikud - koostöös TÜ-ga toimusid välitööd Pärnu lahes.
- Veealuse kultuuripärandi inventuur – uute vrakkide leidmine tavapäraste tegevuste

- raames, töö kiirendamiseks vajalik rohkem koostööd ja finantse.
- Sukelduvate vrakkide ja laevaliikluse koostööpõhimõtete arendamine koostööd KuMiga – seisab ees, koostame küsitlust kaardistamiseks olukorda.

Transpordiamet, Kert Süsmalainen
Tuulealade ja veeliikluse kattuvus:

Tankerid

Kaubalaevad

Reisilaevad

Kalalaevad

Kõik laevatüübid

Kaubalaevad – kohati probleeme, nt Pärnu MP ja EMP alade kokkupuutepunkt, kus kaks ala koos, st kuidas sealt läbipääs tagada? Pärnu lahes on talvel jää, kuidas see mõjutab kahe Pärnu MP tuulepargi vahelt Pärnu sadama liiklust?

Kalalaevad – tihedalt kattuvus.

Kuidas laevaliiklust suunata kui meretuulepargid (OWF) tulevad? Ohutuse vaatest ei ole hea laevaliiklus OWF vahel.

Kes tegeleb nt jettide liiklemise piiramisega? Varem oli maavanem.

Siseministeerium, Annika Malva

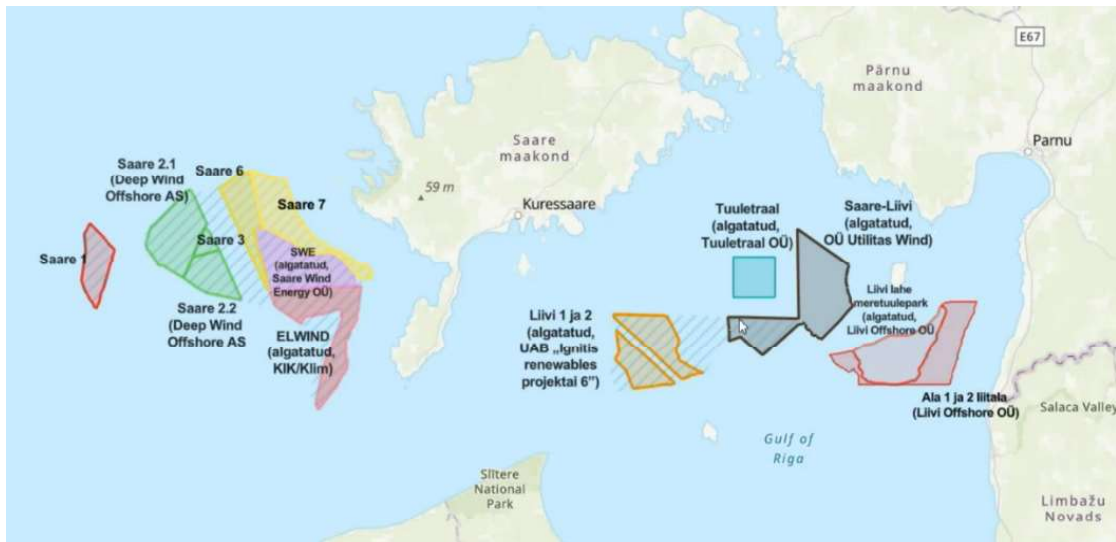
Meretuuleparkides ei ole laevaliikluse õnnetused välistatud, osaletud meretuuleparkide päästeõppusel. Koostatud päästealane koostöö juhised arendajatele, et seda juba HL taotlemisel järgida.

Politsei- ja Piirivalveamet, Rene Hartõkainen

Operatiivraadioside tagamine, merel tegevuste kooskõlastamine.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Liina Roosimägi

- arendajad veel leidmata aladel: Saare 1, innoala – oksjon jaanuaris 2025; Saare 3, väike tükk 2.1 ja 2.2 vahel – I kv; Saare 7 – I pa.
- Saare 6 – osaliselt kattuvus projekteeritava Kolgi madaliku LKAgaga, tõenäoliselt jääb menetlus seisma kuni tehtud otsus LKA moodustamise osas.
- Utilitase ja Enefit Green Pärnu MP KMHA on oodata 2025 a. SWE KMHA heakskiidetud, HL annab Vabariigi Valitsus.
- Vesiviljelus – 2 KMHA heakskiitmisel. Palju taotluseid töös.
- Samuti palju kaablite HL töös.

Keskkonnaagentuur, Marju Keis

- Arktiliste veelindude loendus, teostaja EOÜ, teostati 2024. Oluline materjal merealal plaanitavate tegevuste vaates. Järgmine loendus 2026 alguses.
- Hülgete loendus 2024, Pro Mare, selle andmetel hallhülgel rannikuvetes olukord hea, aruanne KESEs <https://kese.envir.ee/kese/downloadReportFile.action?fileUid=35542208&monitoringWorkUid=34349021>
- Valmis LoD mereelupaikade analüüs võrreldes tuulealadega, aruanne <https://registerdok.keskkonnaportaali.ee/getdok/-1894005512>.
- Keskkonnaportaali lisatud uusi kaardikihte, nt merealade piirid, ICES Eesti alarajoonid ning lõhe ja meriforelli 4 meremiili püügialad.
- Esitatud projektitaotlus TalTechiga, eesmärk töötada välja digikaksik meretuuleparkide mõju hindamiseks.
- Infoks: European Environment Agency ilmus aruanne „Harnessing Offshore wind while preserving the seas“ <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/harnessing-offshore-wind-while-preserving-the-seas>

Keskkonnaamet, Märt Öövel

- Peame täitma eesmärgi võtta kaitse alla 30% merealadest 2030, selleks vajalik moodustada uusi kaitsealasid, ootame Kliimaministeeriumist täpsemaid põhimõtteid mereliste kaitsealade moodustamiseks.
- SWE KMH heakskiidetud. Pärnu MP tuuleparkide KMH-de aruanded tulevad heakskiitmisele eeldatavalt 2025. Probleemiks tuuleparkide koosmõju. Kumulatiivne mõju avaldub aga puudub teadmine, millised tuulepargid ja millal tegelikult realiseeruvad. Sama ka tuuleparkide kaablikorridoridega maismaale, Nt Lääne-Saaremaa, kus kaablid peaksid tulema enam-vähem ühes mereplaneeringus näidatud kohas maismaale aga kuidas nad merele ja rannale ära mahuvad? Lõplikult on läbi vaidlemata ka kaablite mõju, sh kaablite merepõhja matmisega kaasnev mõju.

Terviseamet, Natalja Šubina

- Kalatoidu propageerimine – määrus olemas, tegeleb Tervise Arengu Instituut.
- Planeeringutele, KMHd, KSHd, hoonestusload – arvamuste andmine, eelkõige tuuleparkide füüsikalised tegurid mis avaldavad mõju inimese tervisele.
- KliMil koostamisel juhend tuuleparkide füüsiliste mõjude hindamisele – müra, madalsageduslik müra, vibratsioon, varjutus.

Kliimaministeerium, merendusosakond, Reet Laos

- Merestrategia meetmekava et saavutada merekeskkonna hea seisund, KliMil kodulehel seisundi raportid
- Väikesadamad – ehitamine ja uued kasutusala, tegeletakse, lahendust oodata 1 kv 2025

- Merehundi projekt – nutipoiide võrgustiku arendamine
- Valmimas elupaikade kaardikihid, seejärel alustatakse taastamiskavade ettevalmistamisega
- LoD mereelupaikade seisundihinnang valmib detsembris
- RITA+ mere digikaksik sai rahastuse, prototüüp peaks valmima 2027.

Kliimaministeerium, veosakond, Katarina Lang

- Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille raames muudetakse veeloa ja registreeringu künniseid vesiviljeluse osas. Vesiviljeluse kontekstis muudetakse veeS § 187 ja § 196, mis käsitlevad seda, millal peab eri veega seotud tegevusteks loa või registreeringu taotlema. Mere muudatuste kontekstis ei peaks kuni 100 tonni karpide ja vetikate kasvatamisel enam luba taotlema, selle asemel tuleb taotleda registreering, mille puhul on menetlusprotsess on kiirem ning puudub seire- ja aruandekohustus. See võimaldab kasvatusprotsessi ja projektidega kiiremini alustada ning tulemusi saada. Veeluba tuleb taotleda, kui soovitakse kasvatada rohkem kui 100 tonni karpe või vetikaid. Samuti väheneb halduskoormus ettevõtetal, kes soovivad kasvatada vähke mis tahes kogusest, kui kasvatusüsteem on pinnaveekoguga ühenduses, sest edaspidi peab taotlema registreeringu. Varem pidi rohkem kui ühe tonni kasvatamisel taotlema loa ja väiksemate koguste puhul registreeringu, jõustamine kavas sept 2025. Samuti EHSi lisa 1 muutmine, vesiviljeluse puhul jääb nõudeid vähemaks, jõustamine 2025.
- Uuring sekundaarne reostumine mere põhjasetetest ja mere sisekoormuse osakaalu hindamine, toitainete kogukoormus ning rannikuveekogumites – lõpparuanne 2025 juuni, hea sisend vesiviljeluse arendamiseks.

Kliimaministeerium, energeetikaosakond, Nikon Vidjajev

- Eesmärk, et 2033 oleks 1GW võrguga ühendatud.
- BEMIP 2033 1GW, 2040 3,5 GW ja 2050 7GW.
- Riigiabilo otsuse ootel, et anda meretuulepargile toetust

(allkirjastatud digitaalselt)

Lembe Reiman

Ruumilise planeerimise osakonna nõunik